

Dr. Kolláth György

Itthon megdőlni látszik az a közhely, miszerint a politika az előrelátás tudománya és a lehetséges művészete. Parlamenti pártjaink egymásra licitálva megint ügyöntörvényt (múltbeli emberekre, árnyakra vonatkoztatott pitbull-törvényt?) írnak, sőt a cél érdekében akár alkotmányt is módosítanának. Egyik oldal talán a háborgó lelkiismeret, avagy új terepet kereső témaválasztás miatt teszi ezt, a másik nyilván a szeretet jegyében. 15 évvel a rendszerváltozás után ezzel múlatják a drága időt, ilyen negatív populista gesztussal, jogi perpetuum mobile-vel vernék fel a közéletet. Arra hivatkozva, hogy csak így szüntethető meg a zsarolhatóság, csak így lehet pontot tenni a rendszerváltozás végére. /Pedig tudhatnák: ügyvédet perrel, ügyöntörvényt megrémiszteni nemigen lehet. J. Bond mindig győz./

Cím
Az ügynök halála
Dátum
2005.02.02.

A rendszerváltozást jelképesen is lezáró céllal, hivatkozással egyet lehet érteni, az előbbi viszont napi tények cáfolják. Nincs az a törvény, amely lezár valamit, amit a bulvársajtó (sőt, most már nem is csak az!) napirenden kíván tartani. Pláne, ha a kiszivárogtatásoknak komoly államtitok-védelmi korlátja sincsen. Minden napra lesz egy „tojás”, amíg van elég érdekes, hírbe hozható ember, aki erkölcsileg-politikailag kapálózik, amortizálódik ugyan, ám lemondását hanyagolva „hősként” a helyén marad, mert sorsára csak végleg kicsavarva hagyják. Nem kettős, hanem kétszázas mérce szerint mérnek meg „itt” véletlen jóakarókat, üres dossziés szenteket, „amott” viszont ávós, erőszakos gonosztevőket, erkölcsi nullákat. Izzik a bosszúvágy, hogy a másik oldal kollaboránsait (papokat, 89 után átállt ex-kommunistákat, hivatásos rendőrtiszteket) lehessen kiszervezni, bűnbakként felmutatni, netán kirekeszteni is bárholonnan. Ami egykor önmagában nem volt jogsértő, avagy a meggyőződés folytán erkölcsileg vállalhatatlan, az ma ősbűn, amiért enyhe vagy erőteljes, írott jogi szankcionálás járna!? Viccnek is rossz!

A baloldal szlogenje - hogy, hogy nem - totalitárius: azt sugallja, hogy „a törvény mindenkire vonatkozzon, és az adatokat mindenki megismerhesse”. Erre a jobboldal szinte már a sci-fi világból tromfol: meszeszerűen kettéosztaná az érintettek mezőnyét jókra és rosszakra. Filozofikus színt is adna a dolognak a „szabad akarat” beapplikálásával, majd kizárná a közjogi tisztségviselést a neki nem tetszőknél. Egy közös szál van mindkettejüknél: belenyúlának az alkotmányba is, hogy ezzel az Alkotmánybíróságot kiiktassák, kicselezzék. E tekintetben sorrendiségi, ill. tematizálási verseny is kibontakozik a két nagy között: kié legyen az elsőbbség?! Elnézését kérem az olvasónak, de néha már csak a humor képes szemléltetni a képtelenséget. Íme: a vadnyugati kocsmából ádáz lövöldözés hallatszik, amikor Joe és Paul odaér. Paul lelkesen így szól: -Te menj előre, Joe, én meg majd jól megbosszullak! Ez lesz belőle?

Tény: mindenféle bíróságosdira emlékeztető átvilágítás után, néha annak ellenére nemzetünk bálványainak számottevő részéről derül ki az esendőség, netán a galádság, anélkül, hogy az időmúlás miatt bármely jogi fórum előtt igazságot lehetne tenni, szolgáltatni a besúgótnak. Minden Btk. szerinti, ide tartozó bűn elévült, minden polgári jogérvényesítő határidő alkalmasint elmúlt, az állam pedig nem siet kollektív, pénzbeni jóvátételt adni a csakugyan megtiportoknak. Jogilag fogható része így az ügynök-mizériának gyakorlatilag nincsen, legfeljebb két dolgot lehetne tenni: 1.) további, kiterjedt információs elégtételt adni azoknak, akik az állambiztonság, s annak ügynökhálózata kárvallottjai voltak. Ez megy, nyitni talán a III. főcsoportfőnökség még zárt zónái tekintetében lehet. Annak ma sincs akadály, hogy a választásokra készülő pártok a velük szerződő jelölteknek kikössék: vállalt feltétel az önkéntes alávetés a törvényben előírt „közszereplő” státuszhoz, s a belőle származó teljes átláthatóságnak. Aki nem megy ebbe bele, mehet erdőkerülőnek, munkakerülőnek, bárminek. 2.) Olyan ésszerűen szűrte: a magánemberek, különösen az elhunytak és a hozzátartozók privacy-jét tisztelő, de az érintettség feltárását és a kutathatóságot szavatoló iratanyagot

Dr. Kolláth György

kell prezentálni, amely kasszát csinál a rendszerváltozás előtti évek sötét és fülledt légköréről, de nem hozza azt, s a benne rejtőzködő rettegést vissza. Ez is elkezdődött.

Kár ellenben kiengedni a szellemet a palackból, anélkül, hogy tudnák: miként fog az oda visszamenni. A másik oldal megdádázása nem érhet többet, mint az, hogy valamiféle elvi szintézis legyen a jog(állam)i megoldásokban, és hogy ne erőszakolhassa rá X a maga feslett erkölcsét Y szintén nem makulátlan etikájára. Tótágast állna a jogállam ugyanis, ha effektív bűn nélkül is megköpdösnék, avagy kiiktatnák a közéletből azt, aki egykor az állambiztonságnak „bedolgozott”. Amennyiben pedig volna mentő klauzula, mindenki ma született báránként tündökölné (ti. nem ártott senkinek?). Kész bohózat lenne. Bizalomvesztésben már nincsen túl sok dobása a T. Háznak.

Mindezzel szemben ma más tapasztalható: ellenségkereső politikai taktika a köbön, semmi sem túl drága, ha ártani lehet. Mind e közben álságos hivatkozás szól a meghurcoltak (erkölcsi) kárpótlásáról. Mintha az ország megbocsátana a régi rendszer „ütőképes” erőinek, de a pártpolitika vért kíván. Hadd tanuljanak példát a leendő, ma még kisiskolás demokraták!?

Nálam mégis az átgondolatlan alkotmány-módosítás csapná ki a biztosítékot. Amikor a parlament alkotmánymódosítással kerülte meg az Alkotmánybíróságot (a külföldön tartózkodó magyar állampolgárok szavazati jogának gyakorlása terén) egyúttal azt is garantálta, hogy tíz év után sem találni még a fair megoldást. Ma is esetről-esetre bukducsol. Ha szent, avagy „csak” komolyan veendő érték volna az alkotmány, nem piszkálnák unos-untalan. Kérhetnének most is, jó előre az Alkotmánybíróságtól alkotmányértelmezést, mely koherensen, a többi alkotmányos normával összhangban kijelölné a mozgásteret, ám – szemlátomást – nem az alkotmányosan jogtisztá megoldás a cél, hanem a fricska, az erőpróba.

Az alkotmány 59. § a személyes adatok védelméhez fűződő jogot - nagyon helyesen – információs önrendelkezési alapjogként tételezi, nos, ebből próbál „közrendelkezési” jogot kreálni az önmaga határait fel nem ismerő politika. Alapvető akadály viszont az alkotmány 8. §, amely még törvény számára is csak kivételesen teszi lehetővé személyes adat kötelező kiszolgáltatását, azonban ilyen törvény sem tehetné meg, hogy alapvető jog lényeges tartalmát korlátozzák. Itt, nem pusztán korlátoznák, hanem megsemmisítenék, elvonnák, a publikumnak kiszolgáltatnák. Még csak az az irodalmi közhely, ismeret sem hatja át a próbálkozást, hogy bűn nélkül nem lehetne (mivel értelmetlen, önkényes volna) a bűnhődés. Post festa beüzemelt megtorlás nem érhet célt, nem nevel, jóra nem ösztönöz, ellenben tanulságos lecke a ma is aktív ügynökök, besúgók számára. Ha a politikai szerencse fordul, elsőként az ő bőrükre megy a játék. Nesze neked pl. terrorizmus elleni háború, hiszen láthatóan az ellenpárt veszélyesebb, fontosabb és közelebb is van!

Okkal írja elő az adatvédelmi törvény, hogy a személyes adat kezelése célhoz kötött, a cél érdekében elengedhetetlen, arra alkalmas kell, hogy legyen, sőt csak a cél megvalósulásához szükséges mértékű és idejű lehetne. Teljes körű irat-közzététel, utólag, testidegen módon, találomra kreált jogi engedmény, majd internetes borítás esetében egyetlen garanciális elem sem jutna érvényre. Ér ennyit a dolog? Ráadásul, amint egy ponton alkotmányos elvekből engedni kényszerül az ország, mindjárt az válik etelonná, tehát a résnyire nyitott kiskapu Bécsi kapuvá szélesül. Amit meg lehet tenni egy fontos alapjoggal, az megtehető (bármelyik) másikkal is, ekként válnék üres leporellóvá a jog Bibliája. Nem kellene tehát a parlamentnek társas harakirire, vagy másfajta joggal mívelt extrém sportra edzenie.

Tesztelni avagy tisztelni az alkotmányt: látszólag egy betű a különbség. Valójában minden!